

■ УДК 316.73(477.85)(091)

К. О. Гнидка, здобувач, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці

СВОЄРІДНІСТЬ ФЕНОМЕНУ «БУКОВІНІЗМ» КРИЗЬ ПРИЗМУ ПОГРАНИЧЧЯ КУЛЬТУР

Проаналізовано феномен «пограниччя культур» як умову формування специфічної етнічної ідентичності в регіоні й особливого типу самосвідомості в багатокультурному просторі. Розглянуто сучасні інтерпретації сутності та значення кордону як невід'ємного елемента пограниччя. Висвітлено роль історичної пам'яті в процесі збереження народних цінностей і традицій в умовах кроскультурного середовища. Визначено особливості явища «буковинізму», що був сформований наприкінці ХVІІІ ст. на території Буковини, як пограничного типу культури зі своєю регіональною самосвідомістю.

Ключові слова: пограниччя, кордон, етнічна ідентичність, зіткнення культур, порубіжний тип свідомості, історична пам'ять, «буковинізм», мультикультуралізм.

Е. А. Гнидка, соискатель, Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича, г. Черновцы

СВОЕОБРАЗИЕ ФЕНОМЕНА «БУКОВИНИЗМ» СКВОЗЬ ПРИЗМУ ПОГРАНИЧЬЯ КУЛЬТУР

Проанализирован феномен «пограничья культур» как условие формирования специфической этнической идентичности в регионе и особого типа самосознания в поликультурном пространстве. Рассмотрены современные интерпретации сущности и значения границы как неотъемлемого элемента пограничья. Освещена роль исторической памяти в процессе сохранения народных ценностей и традиций в условиях кросскультурной среды. Определены особенности феномена «буковинизма», который сформирован в конце ХVІІІ в. на территории Буковины, как пограничного типа культуры со своеобразным региональным самосознанием.

Ключевые слова: пограничье, граница, этническая идентичность, столкновение культур, пограничный тип сознания, историческая память, «буковинизм», мультикультуралізм.

К. О. Hnydka, PhD student, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi

DISTINCTION OF THE PHENOMENON OF "BUKOVYNIZM" IN LIGHT OFFRONTIER CULTURE

This paper presents the analysis the phenomenon of «frontier culture» as a condition for the formation of particular ethnic identity in the

region and a special type of frontier consciousness in the multicultural space. It considers modern interpretation of the spirit and values of the border as an integral part of the frontier. The author highlights the role of historical memory in the process of preservation of national values and traditions in cross-cultural environment. The article describes the features of the phenomenon of «bukovynizm», which was formed in the late eighteenth century on the territory of Bukovyna, as frontier type of culture with distinctive regional identity.

Key words: frontier, borderline, ethnic identity, clash of cultures, frontier type of consciousness, historical memory, «bukovynizm», multiculturalism.

Постановка проблеми. Останнім часом регіональну спрямованість дослідження різноманітних культурних явищ активно використовують провідні українські науковці. У цьому контексті феномен «пограниччя культур» яскраво відображає сучасний стан культури регіонів, зокрема тих, що межують з іноземними державами та постійно мають справу з їх культурними системами. З давніх часів проблема кордону й пограниччя турбувала всіх керівників держав, оскільки існують ризики, пов'язані із взаємодією різних ментальностей, культурних стереотипів, норм поведінки тощо. Найявністю кордону з іноземними державами зумовлює формування особливої пограничної культури та поліетнічної самосвідомості в регіоні. Відтак, актуальним є дослідження становлення і розвитку пограничної культури й ідентифікації населення за допомогою застосування концепції пограниччя, котра дозволяє пояснити специфіку створення етнічної ідентичності в регіоні, а також порубіжного типу свідомості, що безпосередньо впливає на формування власне регіональної культури. У сфері пограничної культури значну роль відіграє історична пам'ять етносу, як найважливіша складова духовної сфери людини, яка надає можливості підтримувати безперервність етнічної еволюції, спадкоємність народного досвіду, зберігати культурні традиції та передавати національні цінності наступним поколінням в умовах постійного контакту з іноземною культурою.

Останні дослідження та публікації. Пограничні цілісності як продукт взаємодії різних культур, цивілізацій у просторовому і часовому вимірах аналізували такі українські науковці: Я. Верменич [3], М. Кочан [10], К. Шестакова та ін., проблеми буковинського культурного пограниччя — праці О. Добржанського [7], І. Буркута [1], О. Сухомлинова [12], Л. Антошкіної, О. Гадинко та ін.

Мета статті — дослідити пограниччя культур як чинник формування своєї культури та порубіжного типу самосвідомості

в багатонаціональному просторі на прикладі феномену «буковинізму», що був сформований наприкінці XVIII ст. на території Буковини. Для досягнення мети слід дослідити сутність явища пограниччя культур і його вплив на розвиток етнічної ідентичності в регіоні; визначити місце й роль кордону у формуванні пограничної свідомості населення; проаналізувати значення історичної пам'яті в процесі збереження загальнонаціональних традицій та цінностей народу; з'ясувати своєрідність явища «буковинізму» в контексті пограниччя культур.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціонування пограничних історико-етнографічних регіонів тісно пов'язане з феноменом пограничної культури, оскільки вона сприяє міжкультурній взаємодії і синтезу. Пограничні культури — це переважно багатонаціональні об'єднання, що сформувалися протягом багатьох століть у результаті симбіозу — синтезу не тільки споріднених, але й генетично різних культур. У цьому контексті поліетнічний простір визначається як, по-перше, специфічна складова світового простору, якій властива полікультурність; по-друге, культурний розвиток конкретних країн і регіонів, що стали багатокультурними внаслідок певних політичних та економічних стратегій. Полікультурний простір як реальне відмінне об'єднання й характеристика сучасної цивілізації, яка ґрунтується на багатшаровості суспільного життя, матеріалізується в міжкультурних комунікаціях і діалозі культур, що презентує безперервну динаміку його розвитку [8, с. 16-17].

Нині у світовій науці пограниччя розглядається вже не як фізичний, а заселений простір. Воно соціально опановане, осмислене і проінтерпретоване людьми, котрі мешкають у ньому. Розуміння пограниччя як соціокультурного явища український учений В. Кочан обґрунтовує такими його особливостями: «пограниччя є територіально прив'язаним, є специфічним регіоном та має власну динаміку розвитку» [10, с. 5]. Ці особливості надають можливості досліджувати пограниччя в трьох аспектах. Перший демонструє соціокультурний підхід, відповідно до якого пограниччя — це контакти між двома і більше етнокультурними групами, котрі є локалізованими в спільному просторі. Другий реалізує просторово-географічний підхід, що вивчає пограниччя як територію, яка перебуває поблизу кордону й далеко від центру. Третій аспект фокусує увагу на тому, що пограниччя — це місце формування певного типу особистості пограничного суспільства та його специфічної самосвідомості [10, с. 10-11].

У сучасній науці пограниччя розглядається вже не як фон, а як самостійний дослідницький об'єкт з власним способом буття, — підкреслила доктор історичних наук, завідувач відділу історичної регіоналістики Інституту історії НАН України Ярослава Верменич. Саме таке бачення проблеми відповідає новітнім, антропоцентристським у своїй основі тенденціям розвитку сучасної світової науки. Досліджуючи феномен пограниччя, вона звертається здебільшого до польських науковців, котрі розглядали його як культурний простір, у якому культури взаємодіють за алгоритмом: зіткнення — конфлікт — сусідство — контакт [12, с. 15].

Я. Верменич пропонує досліджувати пограниччя з таких ракурсів, як просторовий (зважаючи на регіональні та місцеві відмінності), темпоральний (що надає можливості простежити еволюцію образів регіону в часі), політико-культурний (використання етнонаціональних стереотипів і міфів), політико-психологічний (розгляд цих стереотипів як на раціональному, так і на неусвідомленому рівні). Підсвідомий рівень сприйняття пограниччя особливо важливий, оскільки по різні сторони кордону утворюються емоційні стереотипи, котрі впливають на появу агресорів та жертв [3, с. 72].

Принципово важливим елементом у моделі пограниччя є кордон. На відміну від класичної геополітичної традиції, сучасна лімологія інтерпретує кордон як соціальний, культурний і політичний конструкт [6, с. 93]. Російський теоретик лімології В. Колосов влучно підкреслює: «... значення кордону в житті людей неможливо зрозуміти без аналізу його ролі в суспільній свідомості, самоідентифікації людини з територіями різного рангу (країною, регіоном, місцевістю)» [9]. Про новий порубіжний тип свідомості та нові суспільні відносини, що формують кордони, наголошує і Я. Верменич. Вона також стверджує про позитивну й негативну сторони кордонів: з позитивної точки зору кордон стимулює рухливість та ініціативність, надає можливості діалогу й обміну культурними здобутками, а з негативної — провокує постійні стресові ситуації, зони напруження і воєнних конфліктів [2, с. 31].

Дедалі більше науковців визнають парадокс сучасних кордонів, який полягає в тому, що вони одночасно і розділяють держави та народи, і перетворюють прикордоння на центри особливих регіонів, де формуються нові типи солідарності, свідомості й нові соціальні спільноти. Кордон уже не розглядається як перешкода, обмеження можливостей, «бар'єр» [6, с. 97]. Фахівець Інституту слов'янознавства РАН Л. Горизонтов, досліджуючи український

зріз проблеми кордонів і погранич, підкреслює, що кордони є невідмінним атрибутом будь-якої регіональної структури, а пограниччя — сполучною ланкою між кордонами й регіонами. Кордони не тільки розділяють, але й об'єднують, перетворюючи пограничні регіони на зони активної інтеграції та співробітництва. Кордони функціонують як маркери не лише політичних (внутрішніх і міжнародних), а й етнічних, конфесійних, культурних, мовних, економічних рубежів [5, с. 4].

В умовах глобалізації поступово відбувається об'єднання традиційних культурних меж, пов'язане з присутністю носіїв іншої культури, що яскраво проявляється в пограниччі. Відтак, традиційне розуміння кордону поступово зникає. Небезпека глобалізації в контексті її впливу на культурні межі полягає в тому, що вона спрямована на легітимацію культурної екстериторіальності, що для національних культур є небезпечною тенденцією і призводить до втрати національної ідентичності [4, с. 191].

Формування особливого типу порубіжної свідомості відбувається за участі історичної пам'яті та національної самосвідомості. Історична пам'ять, зауважує В. Масненко, — це концентрація в колективній свідомості історичних подій, фактів, які з часом змінюються, набувають додаткових сенсів і можуть модифікуватися в національні міфи та легенди [11, с. 49]. Історична пам'ять пояснює численні явища, що відбуваються в ареалі культурного пограниччя, оскільки є найважливішою складовою духовної сфери людини, котра надає можливості підтримувати безперервність етнічної еволюції, спадкоємність народного досвіду, передачу національних традицій та цінностей наступним поколінням. Зрештою, всі знання про минулі події, емоційні відбитки у свідомості народу стають вектором у поведінці етнічної спільноти в суспільному житті [12, с. 20].

Сьогодні існує тенденція виокремлення чотирьох можливих альтернатив для людини в умовах пограниччя. Так, перша альтернатива — повна ідентифікація з домінуючою культурою і втрата власної. Другою є «ізоляція» — активний чи пасивний опір асиміляції, переважно демонстративне несприйняття «чужої» культури за допомогою еміграції чи сепаратизму. Третньою альтернативою для людини, яка мешкає на пограниччі, є маргіналізація, коли людина мириться з «проміжним» станом, відчуваючи себе неорганічною складовою обох культурних традицій. І четверту стратегію, котра вважається, як зауважує Я. Верменич, найприйнятнішою, позначає поняття інтеграція. «Це в міру гармонійна,

«подвійна» ідентифікація як із старою, так і з новою культурними матрицями... Цілі, інтереси й потреби індивіда та соціальних груп узгоджуються без втрати ними традиційної ідентичності» [3, с. 87-88].

Яскравим прикладом явища пограниччя культур є Буковина, яка розміщена в зоні інтенсивних етнічних комунікацій, де протягом століть існував тісний контакт між багатьма етносами, а відтак, нині поліетнічний склад населення тут особливо виразний. Згідно з переписом населення 2001 р., на території Буковини проживають близько 75% українців, 12,5% румунів, 7,3% молдаван, 4,1% росіян та 1,1% інших національностей (поляків, німців, євреїв тощо). Більшість румунського населення мешкає в Глибоцькому, Герцаївському та Сторожинецькому районах, а молдавського — у Новоселицькому і Глибоцькому районах. Російське населення проживає здебільшого в містах Чернівці та Новодністровськ, крім того, є окремі російські села в Глибоцькому та Сокирянському районах. Існують села з польським населенням, зокрема в Сторожинецькому районі, а в с. Красношорі живуть нащадки словаків. Така етнічна строкатість є давно відомою особливістю Буковини і пояснюється тривалим перебуванням під владою різноманітних держав та наявністю сучасного кордону з Румунією і Молдовою.

Особливий період для формування своєрідної буковинської культури розпочався в 1774 р., коли Буковина перейшла під протекторат Австрійської імперії. Характеризуючи ситуацію, що склалася в краї, О. Сухомлинов, стверджує: «... можливо, саме в період Габсбурзького володарювання почали формуватися засади буковинського універсалізму. Невизначеність демаркаційного кордону між етнічними групами та міжнаціональна комунікація в рамках єдиної суспільної системи сприяли розвиткові явища багатомовності та гетерогенічності культури регіону. Мозаїка чи сусідство культур були причиною виникнення специфічного типу пограниччя» [12, с. 123].

Така ситуація зумовлює те, що поліетнічний регіон починає розвивати власне особливе культурне середовище та специфічну свідомість, яка не відкидала, а навпаки — сприймала чуже. І саме політика Австро-Угорщини спрямовувалася на лібералізм, толерантність і полікультурність на всій своїй території, зокрема Буковині. Справді, саме в цей період культура Буковини набула свого розквіту, і така імміграція багатонаціонального населення лише сприяла створенню неповторної мультинаціональної буковинської культури.

Слід зазначити, що позитивним фактором, який вплинув на формування традицій добросусідства в буковинців різного етнічного походження, була відсутність жорсткої конкуренції в боротьбі за владу і ресурси між поліетнічним населенням краю. Постійне спілкування різних етносів взаємно збагачувало їх. Запозичуючи в сусідів раціональніші методи ведення господарства, буковинці отримували відчутну вигоду. Взаємовигідний обмін відбувався не тільки у сфері економіки. Навіть у такій традиційно консервативній царині, як національна кухня, наявні запозичення [1, с. 64-65].

Регіональна специфіка, зазначає буковинський історик І. Буркут, особливо помітна в мовній сфері. Для Чернівців характерним було те, що більшість мешканців знала декілька мов. Засобом спілкування поліетнічного населення, насамперед, слугувала німецька мова, яка вивчалася в школах та інших навчальних закладах усієї імперії. Значно поширеним у місцях спільного проживання етносів-сусідів розповсюджено було знання румунської мови українцями й української — румунами. Багато мешканців непогано говорили також польською мовою, а подібний до німецької ідиш часто використовувався в спілкуванні з євреями. Проте, незалежно від етнічного походження, буковинці прагнули взаєморозуміння, що дозволяло підтримувати в багатонаціональному середовищі атмосферу співпраці і надавало відчутні позитивні результати. На цій основі виникла особлива регіональна самосвідомість, котра дістала назву «буковинізм» [1, с. 65-66].

Сучасний чернівецький дослідник цього явища професор О. Добржанський звернув увагу на таку характерну ознаку «буковинізму», як поліетнічна свідомість. Він наголошував, що усвідомлення регіональної автономності поступово утвердилося настільки сильно, що наприкінці ХІХ ст. в окремих українських, польських, австро-німецьких газетах друкуються твердження про існування якогось особливого багатомовного буковинського народу. Тогочасні мемуаристи неодноразово у своїх працях наводили фразу «Я, буковинець!». Звичайно, ствердження про буковинський народ є правдивим, але те, що регіоналізм на Буковині був доволі сильним і протистояв національним рухам, ослаблюючи їх — безсумнівний факт [7, с. 81-82].

З плином часу владна політика на Буковині змінювалася, що впливало і на «буковинізм». Проте, навіть Друга світова війна не знищила етнічної толерантності буковинців. Вони й далі з повагою ставилися до своїх сусідів різного етнічного походження. Численні буковинські румуни підтримували з українцями приязні стосунки і

не брали активної участі в дискримінаційних діях офіційних структур, спрямованих проти українського населення. Виховані на буковинських традиціях толерантності, українці, румуни та представники інших національностей не лише намагалися зберегти нормальні взаємини між своїми громадами, але й надавали допомогу окремим представникам тих етнічних спільнот, які зазнали в роки війни найбільших переслідувань [1, с. 244].

Після проголошення незалежності України влада розуміла важливість забезпечення доброзичливих стосунків між мультинаціональним населенням та почала запроваджувати нову етнополітику, яка ґрунтувалася на сучасних демократичних засадах. Тому уряд України прийняв документи і закони, завданням яких було забезпечення прав національних меншин, а створення національно-культурних товариств сприяло б задоволенню культурних потреб різноманітних етносів. Це змогло б стабілізувати та поліпшити міжетнічні стосунки на території України загалом, і в Чернівецькій області зокрема. Проте, як свідчать матеріали соціологічних досліджень, серед населення поширювалися негативні настрої щодо інших національностей, що пояснюється низьким рівнем життя, масовим безробіттям, а отже — пошуком винних у погіршенні їхнього становища [1, с. 247].

Отже, в сучасній літературі й публіцистиці вже давно сформовано образ буковинця, котрому притаманні толерантність до інших етнічних груп та віросповідань. Польський учений, буковинець за походженням, К. Фелешко вважає Буковину прикладом гармонійного співіснування для інших регіонів Європи з її інтеграційними тенденціями, мешканцями, котрі відкриті до всіх культур і беруть активну участь у її розвитку. Він стверджує: «Ми — діти краю, який завжди пишався відкритістю своїх мешканців до всіх оточуючих його культур та мов, а взаємна відкритість усіх нас взаємно збагачує. Такими ми були і такими залишимося» [13]. Цікавим є те, що емігранти з Буковини (німці, євреї, поляки) понині називають себе буковинцями, що є свідченням міцної регіональної свідомості та наявності специфічної стійкої регіональної культури.

Буковина є не стільки регіоном співіснування культур, скільки територією міжетнічної взаємодії, penetрації мов і традицій, інтерференції релігійних переконань. Міжнаціональна взаємодія в межах єдиної суспільної системи та невизначеність демаркаційного кордону між етнічними групами на території Буковини сприяли формуванню гетерогенності культури регіону і виникненню особливого різновиду пограниччя. Саме мультикультуралізм,

багатомовність, діалог культур і толерантність є визначальними елементами свідомості пограничної спільноти Буковини [12, с. 123-124].

Висновки. Сучасні глобалізаційні процеси потребують трансформацій суспільних відносин на кордонах України, замість відчуження актуальними є інтеграція, усунення бар'єрів, перешкод та упереджень. Повноцінно зрозуміти особливості українського регіоналізму і специфіку локальної самосвідомості, зокрема буковинської, неможливо без урахування проблем пограниччя, порубіжності, кордону, прикордоння. Так, концепція пограниччя допомагає пояснити етнічні ідентифікаційні процеси в контактних зонах, зрозуміти специфіку формування етнічної ідентичності в українському суспільстві. Збереження культурних традицій та передачу національних цінностей від покоління до покоління забезпечує історична пам'ять — складова духовності людини.

Буковина, яка розміщена в зоні інтенсивних етнічних комунікацій і де протягом століть існував тісний контакт між багатьма етносами, є яскравим прикладом пограниччя культур. Як наслідок австро-угорської культурної політики була сформована особлива регіональна свідомість, яка дістала назву «буковинізм», котрий характеризувався лібералізмом, толерантністю, мультикультуралізмом та інтегративним типом культури, а також неповторні багатонаціональні буковинські культурні традиції. Активно відбувається пристосування до постійної взаємодії культур і поступово розвивається міжкультурний діалог, необхідний для самозбереження та саморозвитку регіональної культури в глобалізаційних умовах сучасного світу.

Список використаних джерел

1. Буркут І. Г. Політичні процеси: історія, міфи, реальність (погляд з регіону) / І. Г. Буркут. — Чернівці : Прут, 2005. — 572 с.
2. Верменич Я. Історична лінгвістика: проблеми концептуалізації / Ярослава Верменич // Регіональна історія України : зб. наук. ст. Вип. 5. — 2011. — С. 29–48.
3. Верменич Я. Пограниччя як соціокультурний феномен: просторовий вимір / Ярослава Верменич // Регіональна історія України : зб. наук. ст. Вип. 6. — 2012. — С. 67–90.
4. Воронченко Т. Трансформація культури пограниччя в епоху глобалізації / Т. Воронченко, Н. Сокольских // Гуманитарний вектор. — 2012. — № 3 (31). — С. 187–192.
5. Горизонтов Л. Україна в зеркале регионалистики / Л. Горизонтов // Регионы и границы Украины в исторической ретроспективе. — М., 2005. — С. 3–12.

6. Дмитрук В. Російсько-український кордон і прикордоння як об'єкт дослідження історичної регіоналістики / В. Дмитрук // Регіональна історія України : зб. наук. ст. Вип. 6. — 2012. — С. 91–100.
7. Добржанський А. «Буковинизм» как разновидность регионального самосознания в Австро-Венгрии конца XIX — начала XX века / А. Добржанський // Австро-Венгрия: интеграционные процессы и национальная специфика. — М. : ИСБ РАН, 1997. — 318 с.
8. Ежова Е. Ю. Художественная культура личности в дискурсе поликультурного пространства : монография / Е. Ю. Ежова. — Рязань, 2010. — 260 с.
9. Колосов В. Теоретическая лимология: новые подходы [Электронный ресурс] / В. Колосов // Международные процессы. — 2003. — № 3. — С. 44–49. — Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/three/004.htm>. — Назва з екрана.
10. Кочан В. М. Феномен пограниччя у соціокультурному вимірі : автореф. дис. ... канд. філос. наук / Василь Кочан. — Сімферополь, 2008. — 18 с.
11. Масненко В. Історична пам'ять як основа формування національної свідомості / В. Масненко // Український історичний журнал. — 2002. — № 5. — С. 49–62.
12. Сухомлинов О. М. Культурні пограниччя: новий погляд на стару проблему / О. М. Сухомлинов. — Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2008. — 212 с.
13. Feleszko K. Bukowińskie Spotkania. Folder / K. Feleszko. — Jastrowie — Piła, 1996.

References

1. Burkut I. H. Politychni protsesy: istoriia, mify, realnist (pohliad z rehionu) / I. H. Burkut. — Chernivtsi : Prut, 2005. — 572 s.
2. Vermenych Ya. Istorychna limolohiia: problemy kontseptualizatsii / Yaroslava Vermenych // Rehionalna istoriia Ukrainy : zb. nauk. st. Vyp. 5. — 2011. — S. 29–48.
3. Vermenych Ya. Pohranychchia yak sotsiokulturnyi fenomen: prostorovyi vymir / Yaroslava Vermenych // Rehionalna istoriia Ukrainy : zb. nauk. st. Vyp. 6. — 2012. — S. 67–90.1.
4. Voronchenko T. Transformatsiya kultury pogranichia v epokhu globalizatsii / T. Voronchenko, N. Sokolskikh // Gumanitarnyy vektor. — 2012. — № 3 (31). — S. 187–192.
5. Gorizontov L. Ukraina v zerkale regionalistiki / L. Gorizontov // Regiony i granitsy Ukrainy v istoricheskoy retrospektive. — M., 2005. — S. 3–12.
6. Dmytruk V. Rosiisko-ukrainskyi kordon i prykordonnia yak obiekt doslidzhennia istorychnoi rehionalistyky / V. Dmytruk // Rehionalna istoriia Ukrainy : zb. nauk. st. Vyp. 6. — 2012. — S. 91–100.
7. Dobrzhanskiy A. «Bukovinizm» kak raznovidnost regionalnogo samosoznaniya v Avstro-Vengrii kontsa XIX — nachala XX veka

- / A. Dobrzanskiy // Avstro-Vengriya: integratsionnyye protsessy i natsionalnaya spetsifika. — M. : ISB RAN, 1997. — 318 s.
8. Ezhova E. Yu. Khudozhestvennaya kultura lichnosti v diskurse polikulturnogo prostranstva : monografiya / E. Yu. Ezhova. — Ryazan, 2010. — 260 s.
 9. Kolosov V. Teoreticheskaya limologiya: novyye podkhody [Elektronniy resurs] / V. Kolosov // Mezhdunarodnyye protsessy. — 2003. — № 3. — S. 44–49. — Rezhim dostupu: <http://www.intertrends.ru/three/004.htm>. — Nazva z ekrana.
 10. Kochan V. M. Fenomen pohranychchia u sotsiokulturnomu vymiri : avtoref. dys. ... kand. filos. nauk / Vasyl Kochan. — Simferopol, 2008. — 18 s.
 11. Masnenko V. Istorychna pamiat yak osnova formuvannia natsionalnoi svidomosti / V. Masnenko // Ukrainskyi istorychnyi zhurnal. — 2002. — № 5. — S. 49–62.
 12. Sukhomlynov O. M. Kulturni pohranychchia: novyi pohliad na staru problemu / O. M. Sukhomlynov. — Donetsk : TOV «Iuhovostok, LTD», 2008. — 212 s.
 14. Feleszko K. Bukowińskie Spotkania. Folder / K. Feleszko. — Jastrowie — Piła, 1996.

■ UDC 316.73(477.85)(091)

Hnydka K.O., PhD student, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi
kateryna-hnydka@ukr.net

DISTINCTION OF THE PHENOMENON OF "BUKOVYNIZM" IN LIGHT OF FRONTIER CULTURE

The aim of this paper is to study the frontier cultures as a factor of creation of the distinctive regional culture and self-identity in the multi-cultural space using the example of the phenomenon of "bukovynizm", which was formed in the late eighteenth century on the territory of Bukovyna.

Research methodology. The methodological basis of this paper is the historical and systematic principle to the research of cultural processes and frontier influences in the Bukovyna. Interdisciplinary approach was also used to analyze the phenomena of frontier type of culture and self-identity in light of modern globalization conditions.

Results. The essence of the phenomenon of frontier culture and its influence on the development of ethnic identity in the region has been examined; the place and role of the border in forming the frontier consciousness and identity of people have been determined; the importance of historical memory in the preservation of national traditions

and values has been analyzed. The author has paid attention to the peculiarity of the phenomenon of "bukovynizm" as the case of frontier culture, which was characterized by special regional type of culture and identity.

Novelty. An attempt is made in this paper to show the unique phenomenon of "bukovynizm" with its regional culture and identity that was formed due to the constant cross-cultural relations and influence. The practical significance. Scholars and educators can find the information contained in this article useful for the development of Ukrainian regional cultural studies and local history.

Key words: frontier, borderline, ethnic identity, clash of cultures, frontier type of consciousness, historical memory, «bukovynizm», multiculturalism.

Надійшла до редколегії 05.03.2015 р.